

Vil vi ha fri programvare? Vil vi ha Koha?

BF for smalt i griskrendte strøk?

Fem myter om informasjonssamfunnet

Sosial kapital som ledelsesverktøy

Innhold

Lederen har ordet	side	3
Minstelønnsatser i helseforetakene	side	4
Twist om virkningstidspunkt for lokale forhandlinger i 2010 avgjort BF-sekretariatet svarer: Deltid og arbeidstid	side	5
Tariffresultatet etter mekling i Oslo kommune	side	6
Resultat av lønnsforhandlingene i KS – konkrete tall og beregninger	side	8
- Målrett seniorpolitikken	side	9
Gjennombrudd for Koha i Norge?	side	10

Vil vi ha fri programvare? VII vi ha Koha?

Magnus Enger har startet firmaet Libriotech for å tilby oppstart og drift av Koha for bibliotek i Norge. Han har tro på produktet, som etter hans mening setter biblioteket i førerretet.

12

Brev fra en bruker	side	15
Fem myter om "informasjonsalderen"	side	18
Slik Jan-Egil ser det: Er vi så gammeldagse?	side	19
Nytt fra NB: Flere plakattstillinger fra Nasjonalbiblioteket	side	20
Blir Bibliotekarforbundet for smal i grisgrendte strøk?	side	21

Det gode er også det effektive

Hvis sosial kapital kan fremme produktivitet og effektivitet i makro-økonomisk perspektiv, kan sosial kapital og bevisst fokus på å utvikle og styrke denne også fremme produktivitet og effektivitet på den enkelte arbeidsplass.

22

Enklere å søke jobb	side	25
Redaktørens spalte: Medlemskap hos hverandre?	side	32

TIDEMANN **Biblioteksystem**[®]
Logisk og brukervennlig

Rimelige priser på system
og vedlikehold...

BIBLIOTEKSERVICE AS

Pb. 9102, 3006 Drammen · Tlf. 32 88 70 10 · Faks 32 88 58 55
salg@bibliotekservice.no · www.bibliotekservice.no

Bibliotekaren

ISSN 0804-4147 / ISSN 1503-836X (online)

Bibliotekaren er Bibliotekarforbundets tidsskrift og utkommer hver måned.

Ansvarlig redaktør

Erling Bergan

Redaksjonens adresse

Runnen 4, 6800 FØRDE

Telefon: 91 31 80 01

Faks: 99 76 22 12

Epost: erling.bergan@bibforb.no

Abonnement

Kr. 260 pr. år betales til BFs konto 6039.05.64093. Merk innbetalingen *Abonnement*. Henvendelser om abonnement rettes til BFs sekretariat i Lakkegata 21, 0187 Oslo, tlf. 48 02 09 00, faks 22 17 04 96, epost: bf@bibforb.no.

Annonsepriser:

1/8 side	kr.	900
1/4 side	kr.	1600
1/2 side	kr.	2400
1/1 side	kr.	3600

Stillingsannonser:

1/8 side	Gratis
1/4 side	kr. 600
1/2 side	kr. 1400
1/1 side	kr. 2600

Mva. kommer i tillegg.

Annonseprisene gjelder både farger og svart/hvitt. Det kan gis rabatt ved samlet bestilling av flere annonser. Alle henvendelser om annonser rettes til redaksjonen. (se over)

Utgivelsesplan 2011

Nr.	Deadline:	Hos medl.:
1	22. desember	12. januar
2	26. januar	9. februar
3	23. februar	9. mars
4	23. mars	6. april
5	27. april	11. mai
6	25. mai	8. juni
7	22. juni	6. juli
8	13. juli	27. juli
9	31. august	14. september
10	28. september	12. oktober
11	26. oktober	9. november
12	23. november	7. desember

Trykk:

Merkur-Trykk AS, Oslo

Ansvar

Utsignerte artikler står for redaktørens regning. Bladet er Creative Commons-lisensiert.

Forsidefoto:

Lederen har ordet

Nationen kunne i midten av juni fortelle at folk i Norge bruker biblioteket mer.

Det var i en distriktsundersøkelse avisa selv hadde bestilt at tallene viste en økning av bibliotekbruken i Norge. 51% av den norske befolkning bruker biblioteket. Over halvparten, med andre ord. Og dertil en økning fra 48% for noen år siden. Det var NBF-leder Tinnesand som på vegne av sektoren uttalte seg om funnene. Og det gjorde han godt. Han var ikke overrasket, kunne han melde, og mente oppgangen skyldtes både bedring i tjenestekvaliteten og bedret tilgjengelighet. Ingen grunn til

å være uenig med Tinnesand i det. Vi vet at både innhold og tilgjengelighet er førsteprioritet rundt om i landets folkebiblioteker. Vi vet at bibliotekarer har svært ambisiøse mål når det gjelder å nå "alle som bor i landet".

Det gleder meg stort at arbeidet krones med suksesshistorier av denne typen. Jeg håper bibliotekarer i hele landet tar slike målinger til seg, stopper opp og bruker minst 1 minutt midt i barneavdelingen eller planleggingen av høstens arrangementer til å fryde seg – helt stille og inderlig. For positive målinger av denne typen er et resultat av alles arbeid. Bak tallene ligger de gode tjenestene, den gode servicen, de sene kveldene og – lørdagsvaktene.

Og det er gull verd.

Akkurat nå har kulturdepartementet satt ned en arbeidsgruppe for å forbedre revisjon av lov om folkebibliotek. Akkurat nå foregår det en kontinuerlig debatt på det litterære felt i Norge om digitalisering og e-bøker og distribusjonsinstitusjonenes tilhørighet og rolle i den digitale fremtiden.

Akkurat nå er det snart kommu-

nevalg, med alt det innebærer av uforutsigbarhet i rammevilkårene for folkebibliotek som er prisgitt det kommunale selvstyret.

Akkurat nå passet det veldig godt.

Det passet veldig godt med en påminning om at bibliotekene ikke er en nostalgisk "attgløyme" hjemmehørende i en annen tid, men snarere tvert imot, levende kunnskaps- og kulturinstitusjoner med et tilbud som blir mer populært, ikke mindre, etter hvert som samfunnet digitaliserer seg videre inn i framtiden.

Det var en påminning jeg tror flere enn politikere og beslutningstakere og de vi kaller for "folk flest" trengte. Jeg vet at jeg trengte den! For når man beskjefteger seg med den krevende øvelsen det er å skulle skue inn i fremtiden for å forsøke å se konsekvenser av e-bøker, bokskyer og nasjonalbibliotekets digitaliseringsambisjoner, kan man komme i skade for i korte øyeblikk å glemme den store verdien i aktivitetene som forgår i bibliotekene akkurat nå.

Også kommer heldigvis en påmin-

<http://www.nasjonen.no/2011/06/19/nyheter/bibliotek/distriktsbarometer/6709633/>

” Det passet veldig godt med en påminning om at bibliotekene ikke er en nostalgisk "attgløyme" hjemmehørende i en annen tid, men snarere tvert imot, levende kunnskaps- og kulturinstitusjoner med et tilbud som blir mer populært, ikke mindre, etter hvert som samfunnet digitaliserer seg videre inn i framtiden. ”

ning av denne typen, og dermed får vi hodet ned fra bokskya og lander brått og godt på bakken, og ser at vi har mindre å frykte enn vi kanskje trodde og ingenting i det hele tatt å skamme oss over.

Når jeg tenker meg om, er ikke ett minutt stille fryd på pauserommet eller lesesalen egentlig nok av en feiring. Og jeg merker at jeg ønsker meg en

feireknapp!

En knapp å trykke på som resulterer i en flom av konfetti strømmende ut fra taket i alle landets små og store bibliotek, mens hornmusikk spilles over usynlige høytalere og bibliotekarer brått og midt i skrankevakta utstyres med et lite glass musserende med jordbær på glasskanten.

Det skulle bare mangle om man ikke

skulle utstyre biblioteksektoren med en slik knapp, egentlig! Vi burde faktisk hatt en for lenge siden.

Og nå er det vel en og annen leser som mener at jeg med fordel kunne tatt ferie. Så det gjør jeg. God sommer!

Monica Deildok
Forbundsleder

Minstelønnsatser i helseforetakene

Det foreligger protokoll fra A2-forhandlingene i Spekter - Område 10 Helse - med minstelønnsjusteringene som er gjeldende fra 1. juni 2011. Her har BF mange bibliotekarer ved sykehusene, i stillingsgruppe 4.

Tekst: **Monica Deildok, Forbundsleder**

Lønnsoppjøret for spesialhelsetjenesten (Spekter område 10) ble sluttført 10. mai. Det resulterte i at alle våre medlemmer får en lønnsøkning på 2,4 % minimum

8000 kroner pr 1. juni. Minstelønnsnivåene økes også pr 1. juni. Ny minstelønnsstabell og protokollen fra A2 forhandlingene er gjengitt under. Hele protokollen finner du på BFs nettsider bibforb.no. ■

	0 år	4 år	8 år	10 år	20 år
Stillingsgruppe 1	258.000	263.000	273.000	308.000	323.000
Stillingsgruppe 2 og 3	293.000	298.000	303.000	338.000	
Stillingsgruppe 4	329.000	336.000	348.000	376.000	
Stillingsgruppe 5	352.000	362.000	378.000	411.000	

Er du valgt til delegat til BFs landsmøte?

Notér deg at landsmøtet arrangeres torsdag 10. og fredag 11. november 2011 ved Gardermoen utenfor Oslo.

Hold av dagene!

Twist om virkningstidspunkt for lokale forhandlinger i 2010 er avgjort

Twisten mellom KS og hovedorganisasjonene om virkningstidspunkt for lokale forhandlinger ble avgjort gjennom forlik 12.mai 2011. Denne tvisten oppsto etter streiken som ble avsluttet 10.juni i 2010.

Tekst: **Hanne Brunborg**
Nestleder i BF

For BF's medlemmer i stillinger tilhørende hovedtariffavtalens kapittel 3 og 5, er det forlikets punkt 3 som er relevant:

"Partene er videre enige om at lokale forhandlinger etter kap 3 punkt 3.4.2 og kap 5, punkt 5.2 i 2010 anses avsluttet. Der intet virkningstidspunkt er avtalt eller det er tatt forbehold om virkningstidspunkt gjelder 1. mai 2010."

(Protokollen ligger i sin helhet på BF's nettsider.)

Dette innebærer at:

a) Der partene (kommunen og organisasjonene) i drøftingsmøte eller under forhandlingene ikke avtalte noe virkningstidspunkt, så gjelder 1.mai 2010 som iverksettingstidspunkt for ny lønn etter lokale forhandlinger.

b) Der partene tok forbehold om virkningstidspunktet med bakgrunn i tvisten, så gjelder 1.mai 2010 som iverksettingstidspunkt for ny lønn etter lokale forhandlinger.

c) Det partene lokalt ble enige om et annet virkningstidspunkt enn 1.mai og det ikke ble tatt forbehold, så gjelder tidspunktet som ble avtalt lokalt som iverksettingstidspunkt for ny lønn etter lokale forhandlinger. Dette kan være for eksempel 10.juni eller 1.august.

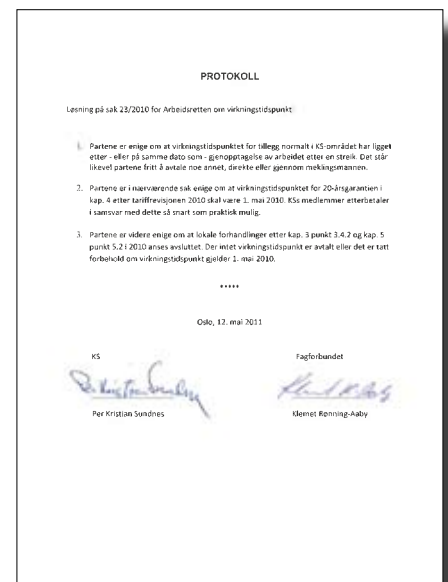
For medlemmer som er omfattet av punkt a eller b, så vil dette innebære en etterbetaling dersom ny lønn for 2010 tidligere ikke har blitt utbetalt med virkning fra 1.mai 2010.

For eksempel:

E biblioteksjef som før lokale forhandlinger tjente kr 420.000, fikk kr 18.000 i lokale forhandlinger som økning i årslønn. Ny årslønn ble da kr 438.000. Tillegget utgjør kr 1.500 pr måned (kr 18.000:12 måneder). Tillegget ble utbetalt fra 1.august, men i protokollen er det tatt forbehold om resultatet av tvisten mellom sentrale parter. Vårt medlem skal da ha etterbetalt tillegget for perioden 1.mai – 1.august, med unntak av juni som er feriepengermåned, dvs at medlemmet skal ha kr 3.000 i

etterbetaling som følge av forliket.

Vi oppfordrer derfor tillitsvalgte/medlemmer til å sjekke protokollen og kontrollere med kommunen at dette blir etterbetalt snarest. ■

Protokollen fra forliket mellom KS og hovedorganisasjonene, om virkningstidspunkt for fjorårets lokale forhandlinger i kommunal sektor, er lagt ut på BF's nettsider: www.bibforb.no.

Vi ønsker alle Bibclick-medlemmer og bibliotekarer en riktig god sommer!

Pynt opp i biblioteket med lekkert sommermaterieill som du lager enkelt selv i Bibclick! Eller last ned noe av det ferdigproduserte materiellet du finner i portalen akkurat nå!

Vil du teste bibliotekenes egen markedsføringsportal helt gratis?

Registrer deg på www.bibclickdemo.no og få tilgang til portalen som gir deg tusenvis av bilder og hundrevis av maler og kampanjer!

bibclick.no

bibclick www.bibclick.no | www.bibclickdemo.no | tlf.: 908 49 441 | post@bibclick.no

Deltid og arbeidstid

SPØRSMÅL:

Jeg lurer på om man har noen rettigheter, og i tilfelle hva slags rettigheter, når det gjelder arbeidstid og fridager for oss som jobber deltid. Jeg har i flere år hatt 60 % stilling. Noen ganger har jeg imidlertid opplevd ikke å få nedsatt arbeidstid i uker med færre arbeidsdager, som jul og påske. Er det slik at man bare er heldig om en helligdag eller offentlig høytidsdag faller på min faste arbeidsdag? Og hva med sommerferien?

SVAR:

For deltidsansatte med faste arbeidsdager i uken, gjelder følgende: En uke teller som en uke uansett om den inneholder bevegelige helligdager. Du har sikkert en avtale med arbeidsgiver om hvilke ukedager du skal

jobbe. De andre ukedagene er dine fridager. Om du jobber et sted der det aldri er aktuelt for deg å arbeide på bevegelige helligdager eller høytidsdager, så vil antallet arbeidsdager pr uke kunne variere for deg. Dette har ingen innvirkning på din lønn.

Dersom dine **fridager** faller på en bevegelig helligdag/høytidsdag, så får du ikke erstattet med annen fridag. (Da er det altså du – som arbeidstaker – som "taper".)

Dersom dine **arbeidsdager** faller på slike bevegelige helligdager – som du normalt ikke jobber på – og får en arbeidsfri dag, så skal du ikke trekkes i lønn. (Da er det altså arbeidsgiver som "taper".)

Et eksempel: Dersom du i arbeidsavtalen din har fast fridag på mandag og fast arbeidsdag på tirsdager, fikk

du god uttelling for helligdagene ved siste jul/nyttår. For da falt 1. juledag og 1. nyttårsdag begge på en tirsdag, og begge dagene ble altså fridager for deg. Kommende jul/nyttår er du imidlertid mer uheldig for da faller disse to helligdagene på ukedager som er dine fridager uansett.

Over tid vil dette altså jevne seg ut. Men hver enkelt gang kan det jo føles urettferdig for den parten som "taper".

Når det gjelder sommerferie: Virkedager i ferien, som etter arbeidstidsordningen likevel ville vært fridager for deg, regnes som feriefritid. Du som jobber deltid får altså ikke en lengre sommerferie.

Med vennlig hilsen
Kari S. Lifjell
Rådgiver i BF

Tariffresultatet etter mekling i Oslo kommune

24. mai på kvelden kom partene i oppgjøret i Oslo kommune til enighet, og vi unngikk streik. Våre medlemmer i lønnsstrinn til og med 30, får en lønnsøkning på 12 700 kroner pr. 1. mai. De som er i lønnsstrinn 31 og oppover, får et prosenttillegg på 3,35 prosent..

- Vi er fornøyd med dette resultatet. Det var viktig for oss å få omlag samme økonomiske ramme som resten av kommunal sektor.. Resultatet av stor viktighet for Oslo kommune som konkurrerer om arbeidskraften med omkringliggende kommuner og statlig sektor, sier rådgiver Kari Lifjell i Bibliotekarforbundets sekretariat. Hun representerte BF's medlemmer i Oslo kommune under årets tariffoppgjør i denne sektoren, både under forhandlingene og i meglinga. ■

Stipend til studentmedlemmer

Bibliotekarforbundets forbundsstyre har satt av inntil kr 10.000 i 2011 til stipend for studentmedlemmer av BF ved Høgskolen i Oslo og Universitetet i Tromsø.

Stipendet skal brukes til deltakelse på konferanser og seminar innen bibliotekbransjen.

Forbundsstyret skal ha kortfattet rapport om hvilket utbytte man hadde av deltakelsen.

Søknad sendes bf@bibforb.no.

Det er ingen søknadsfrist, søknader kan sendes hele året.

Har du spørsmål, ring BF's sekretariat 48 02 09 00.

Odin selvbetjeningsenhet, koblet sammen med Thor reserveringsboks

La publikum hjelpe seg selv

Vår nyeste selvbetjeningsenhet, Odin, er utformet med stor vekt på universell utforming.

Odin har hev/senk funksjon, trykkfølsom skjerm for dialog med låner, og kan leveres med pin-tastatur og kortleser hvor man trekker lånekortet på samme måte som magnetstripekort i betalingsterminaler. Odin leveres i tre varianter, tilpasset merkingen av materialet i biblioteket:

1. Med strekkodeleser for å lese materiale for utlån/innlevering.
2. Med RFID-leser for å lese materiale med "radiobrikker" for utlån/innlevering.
3. Hybrid – Leser både RFID og strekkoder.

RFID-varianten (variant 2) kan i tillegg leveres med reserveringsboksen Thor. Ved innlevering av materiell som er reservert får lånerne beskjed om å legge materialet i Thor.

Odin kan settes opp med 4 funksjoner; Utlån, Levering, Status og Forny. Låner kan velge å få kvittering som e-post eller på papir.

Vi har også andre typer selvbetjeningsenheter, se våre internettsider og kontakt oss gjerne for mer informasjon!

BIBLIOFIL[®] levert av

Bibliotek-Systemer As. Postboks 2093, 3255 Larvik

Telefon: 33 11 68 00. Telefaks: 33 11 68 22. Internett: <http://bibliofil.no> E-post: firmapost@bibliofil.no

Resultat av lønnsforhandlingene i KS – konkrete tall og beregninger

YS Kommune (inkl. BF) kom denne gangen fram til en forhandlingsløsning med KS om lønnsoppgjøret 2011. Lønnsforhandlingene pr 1.mai 2011 var et mellomoppgjør, dvs. at vi kun forhandlet om forhold knyttet til lønnsbetingelser i kapittel 4. I kap.3 og 5 skal det være ordinære lokale forhandlinger.

Tekst: **Hanne Brunborg**
Nestleder i BF

Kapittel 4 i hovedtariffavtalen (de som har stillingskoder som begynner med et 6- eller 7-tall):

Det gis et generelt tillegg på 1,72% dog minimum kr 7.000 til alle ansatte i kap.4 med virkning fra 1.mai 2011. Dette betyr at alle opp til 406.976 kr får kr 7.000, mens de som hadde en høyere årslønn pr 30.4.11 får 1,72%. Minstelønstabellen er justert tilsvarende.

Det er viktig å merke seg følgende merknad i Riksmeklingsmannens møtebok 2010:

Tillegg gitt i lokale lønnsforhandlinger etter kap.4, pkt 4.A.1, skal i sin helhet komme i tillegg til ny minstelønn i tariffperioden for berørte arbeidstakere. Ordningen gjelder også for arbeidstakere med ny sentral minstelønn som følge av lønnsansiennitet.

Dette innebærer for eksempel:

1. Ikke innhentet av ny minstelønn 2011:

En ansatt (høgskole) – 8 års ansiennitet – fikk generelt tillegg pr 10.6. og 1.7.10 og har årslønn pr 1.8.10 på 345.000 kr (dvs 9.100 kr over minstelønn 2010). Fikk 5.000 i lokale forhandlinger + 10.000 i kompetansetillegg. Har derfor pr 1.1.11 en årslønn på 360.000 kr. Hennes nye årslønn er da kr 360.000 (total lønn pr 1.1.11) + 7.000 = kr 367.000

Det vil si at det gis et generelt tillegg på 7.000 kroner, deretter kontrolleres det for at en fortsatt ligger 15.000 over ny minstelønn.

2. Innhentet av ny minstelønn 2011:

En ansatt (høgskole) – 8 års ansiennitet – fikk generelt tillegg pr 10.6. og 1.7.10 og har årslønn pr 1.8.10 på 340.000 kr (dvs 4.100 kr over minstelønn 2010). Fikk 5.000 i lokale forhandlinger + 10.000 i kompetansetillegg. Har derfor pr 1.1.11 en årslønn på 355.000 kr. Hennes nye årslønn er da kr 355.000 (total lønn pr 1.1.11) + 7.000 = kr 362.000

Det gis et generelt tillegg på 7.000 kroner. deretter kontrolleres for at en fortsatt ligger 15.000 over ny minstelønn.

3. Ansiennitetsopprykk fra 1.mai 2011 eller senere:

Hadde vedkommende i pkt 2 i tillegg hatt et ansiennitetsopprykk pr 1.6.2011, ville lønna vært:

355.000 (total lønn pr 1.1.11) + 7.000 (pr. 1.5.2011) = 362.000 + ansiennitetsopprykk pr 1.6.2011 = 381.500 + 5.000 + 10.000 = kr 396.500 pr 1.6.2011.

Det er viktig at lønnsansienniteten er beregnet riktig. Se hovedtariffavtalens bestemmelser i kap.1 §12 for hva som skal beregnes med i ansienniteten.

Nye minstelønnsatser for høgskolegruppene i hht. ansiennitet er justert fra 1.5.2011, og går fram av tabellen under. ■

Stillingsgrupper	Ny minstelønn			
	0 år	4 år	8 år	10 år
Stillinger med krav om høgskoleutdanning – ny minstelønn	328 800	332 000	342 900	381 500
Stillinger med krav om høgskoleutdanning med ytterligere spesialutdanning – ny minstelønn	347 400	351 300	354 700	405 000
Stillinger med krav om mastergrad – ny minstelønn	372 000	382 000	407 000	447 600

Utdrag fra tabellen i kapittel 4 av hovedtariffavtalen i kommunal sektor (KS)

- Målrett seniorpolitikken

Redusert arbeidstid med full lønn, ekstra ferie og høyere lønn er de mest brukte tiltakene for å få folk til å utsette pensjoningstidspunktet. Fafo-forskere mener mange hadde fortsatt i arbeid uavhengig av slike tiltak, og at tiltak bør kunne målrettes bestemte grupper, melder seniorpolitikk.no.

Rapporten "Ulikt arbeid – ulike behov" kom i mai og er utarbeidet av Fafo-forskerne Tove Midtsundstad og Hanne Bogen. De har sett på seniorpolitikk og praksis i norsk arbeidsliv ved å undersøke åtte virksomheter i fire forskjellige bransjer: industribedrifter, kommunale sykehjem, ingeniørvirksomheter og statlige forvaltningsorganer.

- Nesten alle IA-virksomheter, som det er flest av i det offentlige, driver med seniorpolitikk. Redusert arbeidstid, ekstra ferie og fridager og bonuser og høyre lønn, er de mest vanlige tiltakene i det offentlige. Men tiltak og behov henger ikke sammen. Mange av dem vi intervjuet ville ha fortsatt i jobben uavhengig av tiltakene, sier Tove Midtsundstad.

Svar i undersøkelsen

Forskerne har forsøkt å finne svaret på hvorfor det er slik.

- Høyt utdannede med lite fysisk krevende arbeid, ønsker gjerne utfordringer og spennende jobber også når de blir seniorer. De andre ønsker mindre krevende turnuser og mindre nattarbeid. Samtidig opplyser flere virksomheter at det er vanskelig å la eldre arbeidstakere slippe nattarbeid og andre krevende vakter fordi det kan legge belastninger på de øvrige ansatte. Ingeniører og andre med høy utdannelse snakker om arbeidsoppgavene sine, når de blir spurt om hva de trives best med på jobben. Andre, som industriarbeidere og ansatte i pleie- og omsorgssektoren, er mer opptatte av å trives sammen med kollegene sine. Sett samlet sier sju av ti at de ønsker å jobbe deltid etter fylte 62 år, sier Midtsundstad.

Antyder anbefalinger

Midtsundstad og Bogen vil bare antyde noen anbefalinger, når det gjelder tiltak for å få seniorer til å fortsette lenger i arbeid:

- Det er uvanlig at stillinger i mannsdominerte yrker, som i industrien, deles, men å oppmuntre til dette kan være smart.
- Arbeidstakere med fysisk hardt arbeid trenger andre tiltak enn arbeidstakere med administrativt arbeid.
- Det kan være like viktig for ansatte å bli sett, som ekstra ferie og mer lønn.
- Lønn erfarne fagfolk bedre enn yngre ledere. Mange synes det er bittert å se de unge rase forbi lønnsmessig.
- Retrettstillinger kan være et forebyggende tiltak, men brukes nesten ikke.
- Ta inn vikarer for ansatte som har fravær. Høyt sykefravær belaster de andre på jobben dersom vikarer ikke settes inn.
- Mentorordninger, som bidrar til overføring av faglig og bedriftsspesifikk kunnskap og erfaring, kan være gunstig. ■

Vi ønsker alle våre kunder, forbindelser og gode venner en deilig, solrik sommer!
Hilsen alle oss i Bibits

Gjennombrudd for Koha i Norge?

Konkurransen mellom biblioteksystemer i Norge har fått en ny deltaker. Den frie programvaren Koha har meldt seg på. Men foreløpig er det de norske proprietære systemene som rår grunnen. Og hittil har revurdering av systemvalg ikke stått så høyt på dagsorden for norske biblioteksjefer. Bringer Koha endringer i dette bildet?

Tekst: Erling Bergan

I 1987 startet bibliotekene i Horowhenua-distriktet i New Zealand å bruke et DOS-basert biblioteksystem på en 386-server. Slett ikke dårlig på den tida. Men 12 år seinere – i 1999 – sto milleneumskiftet for døra. Databrukere verden over måtte foreta seg noe, siden mange av de gamle systemene ikke tålte overgangen til årstallet 2000. Horowhenua bibliotek var for så vidt fornøyd med systemet sitt. Det kunne kanskje tåle årstall-overgangen, selv om nettverket deres ikke ville greie det. Men de så samtidig at systemet var noe alderdommelig og trengte utskifting, og at pengene de hadde til rådighet var begrenset. Løsningen ble utvikling av en web-basert fri programvare for biblioteket. Ganske framtidrettet på den tiden. Navnet de ga produktet var Koha, som på maori betyr gave, eller mer spesifikt: "det man har med til et spleiselag".

Videreutvikling og oversettelser

Og dermed begynte snøballen å rulle, ikke imponerende fort til å begynne med. Men det meldte seg flere deltakere i spleiselaget. Og de hadde med seg sine videreutviklinger, sine oversettelser

til andre språk. Blant frie programvarer for bibliotek, var Koha den man snakket om.

Fra et rykte på nittitallet om kun å lage spill, moro og småtteri, hadde fri programvare etter 2000 blitt en seriøs aktør. Også på bibliotekfronten. Men alternativet – de proprietære biblioteksystemene – hadde fremdeles grepet om markedet.

Utover på 2000-tallet ble Koha et tema også i norske bibliotekretser. Den årvåkne og iherdige Thomas Gramstad spurte allerede i 2003 gjennom postlista biblioteknorge om det var noen bibliotek i Norge som hadde smakt på Koha. Samme året hadde nemlig det første amerikanske bibliotek - Nelsonville Library i Ohio - tatt i bruk dette systemet.

Innovative krefter

Men det skulle gå ytterligere tre år før man rørte på seg i Norge. Noen innovative krefter på bibliotekarutdanninga ved Høgskolen i Oslo trengte et egnet system til oppbygging av et folkebibliotek Nairobi-slummen. Det dukket opp et lite utviklingsmiljø, med egen postliste, for Koha-interesserte i Norge. I 2008 var det et eget Koha-seminar på Drammensbiblioteket. Bibliotekaren Magnus

Enger sto for presentasjonen av Koha. Og året etter startet han sitt eget firma for å levere Koha-tjenester til norske bibliotek.

Fremdeles er det de proprietære systemene som rår grunnen i Norge. Koha må pent finne seg i å delta i konkurransen om bibliotekenes gunst. For mange bibliotek kan det gå mange år mellom hver gang de revurderer systemet de bruker. Så dette er et tøft marked å komme seg inn på.

Skifte av system

Men det har vært tegn på at bibliotekenes lojalitet til "sitt" system ikke er så sterk lenger. Da Fredrikstad valgte nykommeren Tidemann i 2003, var på sett og vis en barriere brutt. I en litt annen kategori kommer universitets- og høgskolebibliotekenes overgang fra BIBSYS sitt egenutviklede system til OCLC. Men også det et tegn på at bibliotek kan skifte system, uansett hvor store de er. Og Alephs sorti fra Norge, i alle fall som system med nasjonal support, bidrar også til en åpnere situasjon for bibliotekenes systemvalg.

I følge Nasjonalbibliotekets base over norske bibliotek, er det tre store biblioteksystem i norske bibliotek. Hvor oppdatert denne basen er, kan man for så vidt lure

på. Men den gir nok likevel et omtrentlig bilde av systemenes relative størrelse. I den store universitets-, høyskole- og fagbiblioteksektoren er BIBSYS dominerende, med Mikromarc og Tidemann som mindre konkurrenter. I folke- og fylkesbiblioteksektoren har Bibliofil og Mikromarc omtrent hver sin tredel av markedet, i følge denne basen, mens Aleph har rundt 8 prosent og Tidemann 2-3 prosent. I grunnskolebibliotekene har Bibliofil over 50 % av markedet, mens Mikromarc har over 50 % av bibliotekene i de videregående skolene.

De norske systemene har hatt hegemoniet

Det er altså norsk proprietær programvare som er dominerende i norske bibliotek. Og slik har det vært siden

80-tallet, da de fire norske systemene BIBSYS, Media, Mikromarc og Bibliofil var så og si enerådende. I andre land er det mer vanlig med store innslag av utenlandske system. Da Aleph kom inn på det norske markedet kunne det se ut som dette ville skje i Norge også. Men de nådde aldri noen stor posisjon i Norge. Og nå har Aleph avsluttet mye av sitt engasjement i Europa. Det neste vesentlige bruddet med det norske biblioteksystem-hegemoniet, kommer med universitets- og høyskolebibliotekenes overgang til OCLC. Men det får neppe ringvirkninger til andre bibliotek.

Gjennombrudd for Koha?

I denne situasjonen er det Magnus Enger og hans firma Libriotech prøver å gjøre bibliotekene interessert i fri

programvare generelt, og Koha spesielt. Markedet for biblioteksystemer har dermed fått et ekstra tilskudd. Foreløpig er markedsandelen ubetydelig. Men biblioteket ved Sjøkrigsskolen i Bergen har tatt skrittet over i Koha, med bistand fra Magnus Engers Libriotech. Om det er andre bibliotek som også vurderer å skifte system, er vanskelig å si. Men det kan være bibliotek og samlinger som i dag er uten system, som vurderer Koha som aktuelt, i tillegg til eventuelle systemskifter som måtte vurderes.

Uansett vil det ikke være noen enkel sak å vinne fram med et nytt system i det norske biblioteklandskapet. Det vil nok Libriotech og Koha merke. ■

Biblioteket ved Sjøkrigsskolen i Bergen har tatt i bruk Koha som sitt biblioteksystem. Det er kanskje den viktigste referansen dette systemet har i Norge inntil videre. Som et akademisk høg-skolebibliotek med 30.000 bøker og 120 løpende tidsskrifter, vil deres erfaringer med Koha bli lagt merke til i det norske bibliotekmiljøet.

- Med biblioteket i førersetet

Magnus Enger har startet firmaet Libriotech for å tilby oppstart og drift av Koha for bibliotek i Norge. Han har tro på produktet, som etter hans mening setter biblioteket i førersetet.

Tekst & foto: Erling Bergan

- Hvorfor bør bibliotek velge Koha som sitt biblioteksystem?

- Mange grunner til det. Viktigst er at Koha er fri programvare. Det innebærer en del fordeler, spesielt at det ikke er noen leverandørbinding. Hvis man som Koha-bruker har en leverandør man ikke er fornøyd med brukerstøtten til, kan man finne seg en annen leverandør som støtter Koha og fortsette å bruke det samme systemet.

- Hører du om bibliotek som er misfornøyd med leverandøren sin, som gjøre dette til et godt argument for å skifte system?

- Ja, man hører jo noen historier. Og i USA finnes det eksempler på bibliotek som ikke er fornøyd med Koha-leverandøren sin og velger en annen Koha-leverandør.

- Andre grunner til å velge Koha?

- Biblioteket sitter i førersetet. Hvis de ønsker å få dekket et spesielt behov, kan de kontakte noen som utvikler Koha og få det etter sine egne spesifikasjoner. Man blir ikke avhengig av kun én leverandør til å møte sine behov, en leverandør som av ulike grunner kanskje ikke vil utvikle noe som nettopp ditt bibliotek trenger. Dette skiller bruken av Koha fra andre biblioteksystemer.

Ligner mye på andre systemer

- Bortsett fra at Koha er fri programvare, vil du si at det ligner på andre biblioteksystem vi kjenner?

- I bunn og grunn ligner det mye på andre systemer. Koha er 100 % web-basert, det gjelder både publikumsdelen og den interne delen. Man kan sitte på hytta i ferien og katalogisere, hvis man ønsker det. Det har både fordeler og ulemper, men det er nok den veien

mange av systemene går. Og Koha er der allerede.

- Selv om Koha er fri og gratis programvare, skal den driftes. Firmaet ditt Libriotech tilbyr sentral drift av Koha for kunden. Hvordan kommer du ut prismessig, sammenlignet med andre system?

- Prisen på Koha er opp til leverandøren. Målet mitt er at Koha skal være billigere. Nå er det imidlertid vanskelig å få noe inntrykk av hva bibliotekene betaler for andre system. Det finnes ingen prislister som leverandørene offentliggjør og bibliotekene forteller heller ikke hva de betaler.

- Hva vil det koste for et bibliotek å skifte til Koha?

- For mindre bibliotek har jeg forsøksvis lagt meg på en årspris på 15 000 kroner pr ansatt i biblioteket. Et bibliotek med to stillinger får en årspris på 30 000 kroner, mens en halv stilling ►

► gir en årsutgift på 7 500 kroner. Når jeg skalerer dette opp til for eksempel Deichmanske bibliotek, ser jeg at jeg må finne en annen og bedre måte å beregne prisen for store bibliotek. Men denne prisen inkluderer alt: Sentral drift, oppgraderinger og support.

- Men dette er årspris. Hva blir det i oppstartskostnader?

- Det er enda vanskeligere å sette en fast pris på å ta systemet i bruk. Hvis det er et helt nytt bibliotek som ikke har noe system fra før, så tilbyr jeg gratis oppstart i år. Men hvis det er et bibliotek som har data som skal overføres fra et annet system til Koha, så setter jeg prisen basert på hvor mange poster det er, om de bare skal ha de bibliografiske postene med seg fra det gamle systemet eller om de også skal ha med lånere og data om aktive lån. Et bibliotek kan jo enten velge å returnere alle gamle lån i det gamle systemet - til det er tomt - og så begynne på nytt med utlån i Koha, eller det kan overføre alle aktive lån fra det gamle systemet til Koha. Sjøkrigsskolen i Bergen valgte den siste løsningen, da de gikk over til Koha.

Mangler støtte for fjernlån og nasjonalt lånekort

- Hvilke svakheter har Koha?

- Etter norske forhold er det to store svakheter pr i dag. Det er manglende støtte for NILL – norsk standard for utveksling av fjernlansdata, og manglende støtte for nasjonalt lånekort. Dette kan være hindringer for norske folkebibliotek. Men for Sjøkrigsskolen var det ikke noe problem, de trengte ikke disse to funksjonene.

- Bortsett fra dette, så finner du samme funksjonaliteten i Koha som i andre system på det norske markedet?

- Jeg kan ikke påberope meg inngående kjennskap til de andre systemene, men du finner i hvert fall de samme funksjonene. Alle system har sin egen måte å løse ting på. Men du finner utlån, lånerregister, purringer, periodikamodul, statistikk, innkjøpsmodul, osv. Stort sett det du forventer å finne i et biblioteksystem. Bortsett fra fjernlån og nasjonalt lånekort, altså. Men er det bibliotek som ønsker dette utviklet og er villige til å betale for det, er dette noe som kan gjøres.

Magnus Enger er utdannet bibliotekar fra Høgskolen i Oslo i 1999 og har en mastergrad i dokumentasjonsvitenskap fra Universitetet i Tromsø fra 2005. I perioden 2000–2009 arbeidet han som bibliotekar ved Høgskolen i Bodø. Libriotech startet han i juni 2009 for å tilby tjenester knyttet til fri programvare for bibliotek, i første omgang med hovedvekt på det frie biblioteksystemet Koha.

- Er det mulig å importere poster fra andre kataloger på nett?

- Ja. Det er en enkel funksjon for kopikatalogisering, hvor du setter opp nødvendige parametre for å snakke med andre Z39.50-servere. Da kan du gjøre et søk i BIBSYS, Library of Congress eller British Library, og hente poster derfra. Biblioteket kan også koble seg opp mot BIBBI, om man har abonnement hos dem.

- Forventer du at det blir flere Koha-brukere i Norge?

- Ja.

- Hvor mange er det i dag?

- Sjøkrigsskolen i Bergen, Buskerud fylkesbibliotek har Koha til en samling videoer de skal låne ut til bibliotek i Buskerud, Steinerskolen på Nesodden, Lørenskog friskole, Rådet for folkemusikk og folkedans i Trondheim, skolebibliotekene i Time kommune. Det er de jeg vet om i Norge pr i dag. Og jeg har en liten plan om å komme med et veldig godt tilbud til skolebibliotek,

en enkel basispakke som ikke skal koste så mye.

Eierskap til systemet

- Hvorfor er fri programvare så viktig?

- Fordi det har en del praktiske fordeler. Jeg har allerede nevnt at det ikke er noen leverandørbinding, at du kan betale for å utvikle det du selv ønsker. En annen ting er eierskap til systemet. Om leverandøren din går konkurs, så sitter du ikke med skjegget i postkassa. Om leverandøren vil ha alle kundene over på et annet system, er du ikke nødt til å følge med. Du kan fortsette å bruke Koha til evig tid.

- Ser du at fri programvare vinner fram på andre områder?

- Ja, jeg synes det er en trend i tida at det blir mer og mer fri programvare.

- Men den proprietære Office-pakka dominerer vel markedet for standard programvare?

- Ja, men uten at jeg skjønner hvorfor.

Voksende interesse for fri programvare

- På hvilke områder ser du en framgang for fri programvare?

- Jeg tror flere og flere bruker åpne office-løsninger, OpenOffice eller den nye versjonen LibreOffice. Men et av de store eksemplene ellers er nett-infrastruktur. Fri programvare er dominerende når det gjelder webserverprogramvare, der kommer Microsoft i andre rekke. Linux er langt framme på operativsystem for web-servere, og Apache er langt framme når det gjelder tjener-programvare. De har vel 60-70 % av serverne i verden. Og slik jeg ser det, er det voksende interesse for fri programvare i bibliotekmiljøene også. Amerikaneren Marshall Breeding lager årlige rapporter om hvilke system bibliotekene i USA bruker, og der går Koha rett oppover som systemet flest bytter til. Firmaet jeg samarbeider med i Frankrike, BibLibre, har hjulpet over 100 bibliotek å ta i bruk Koha der. Og jeg har ennå ikke hørt om noe bibliotek som har sluttet å bruke Koha, men mange som begynner å bruke det.

Tar ikke ut store overskudd

- Betaler norske bibliotek for mye for systemene sine?

- Det synes jeg, ja.

- Er det en viktig drivkraft for deg at bibliotekene skal betale mindre, eller vil du skumme av det samme markedet?

- Det er ikke noen hoveddrivkraft for meg å bli rik på dette. Målet mitt er å leve av Koha. Jeg har ikke planer om å ta ut noen store overskudd. Da vil jeg heller tilby lavere priser eller investere i utvikling av Koha.

- Du hadde stand for Koha og Libriotech på Nordnorsk bibliotek-konferanse i Alta på forsommeren i år. Hvordan var responsen?

- Den har vært god. Noen har hørt om Koha før, noen hadde jeg avtale om å snakke med der og andre fikk høre om Koha for første gang.

- Hvor mange bibliotek i Norge vil være Koha-brukere om fem år, tror du?

- Vanskelig å spå om framtida. Men jeg kan jo tippe 75 Koha-bibliotek i 2016. ■

Brev fra en bruker

Jeg har vært bibliotekbruker siden jeg lærte å lese i 4-års alderen, og jeg synes bibliotekene i Norge har utviklet seg svært langsomt. De har vært sulteforet i mange år, og uten Lov om Folkebibliotek hadde de kanskje vært nedlagt. Men dette møtet er kanskje et tegn på at tidene endrer seg.

Biblioteket har mange definisjoner, hver eneste bruker har sin egen. Den mest alminnelige definisjon, særlig blant ikke-brukerne, er at det er en samling lesestoff for folk som ikke kjøper sine egne bøker.

Ved siden av gudshuset er biblioteket snart det eneste stedet hvor man kan gå inn og oppholde seg uten å føle at man må kjøpe noe. Det er ett av de siste fristedene vi har igjen.

Biblioteket er en hage, en brønn, et tempel, en markedsplass, et lærested.

Biblioteket fungerer som en hage, hvor man kan vandre og beundre eller se nærmere på planter som man ikke kjente til eller visste at man interesserte seg for. Derfor er det viktig å bevare og utvikle det fysiske biblioteket.

Biblioteket fungerer som en brønn, en kilde til kunnskap. Mange tror at nettet kan erstatte biblioteket, men i sin uendelighet er nettet begrenset. For det første finner du bare det noen bevisst har lagt der, og for det annet må du selv ha en klar oppfatning av hva du leter etter.

I biblioteket kan du snuble over kunnskap du ikke visste at du trengte, ikke før du faktisk fant det. Derfor er det viktig å bevare og utvikle det fysiske biblioteket.

Biblioteket fungerer som et tempel hvor mange søker stillhet og ro til ettertanke. En stille stund i hverdagen er godt for alle i en stresset tilværelse. Derfor er

I mars hadde Drammen kommune et møte på biblioteket mellom politikere og brukere. Den livslange bibliotekbrukeren, og nå pensjonerte bibliotekaren, Liv Evju var invitert for å bringe sine synspunkter til torgs. Liv Evju måtte dessverre melde forfall, men sendte dette brevet til arrangørene. Det gjengis her med forfatterens tillatelse.

det viktig å bevare og utvikle det fysiske biblioteket.

Biblioteket fungerer som en markedsplass uten kjøpepress. Her møtes høy og lav, kjente og ukjente, unge og gamle, uansett språk og kultur. Her utveksles tanker og meninger, her kan alle få den informasjon man trenger for å fungere i et moderne demokrati. I biblioteket er det høyt under taket. Derfor er det viktig å bevare og utvikle det fysiske biblioteket.

Biblioteket fungerer som et lærested. Her oppøves den absolutt unnnværlige leseferdigheten.

Hva skjer når det brenner og du ikke forstår bruksanvisningen på slukkeapparatet? Her trenes ferdigheter i databruk både gjennom kurs og spillkvelder. Her trenes sosial omgang, vente på tur, ta hensyn til andre. Her trenes informasjonskompetanse, det vil si ferdighet i å skaffe seg nødvendig informasjon. Her kan den som skaffer seg tilleggsutdannelse få fred til å lese uforstyrret. Derfor er det viktig å bevare og utvikle det fysiske biblioteket.

Men hva med lesestoffet, spør du kanskje. Lese må vi, uansett hvilken form lesestoffet presenteres i.

En svensk forfatter, Sven Wernström, uttrykte det en gang slik: Vi har tre roller i livet – yrkesperson, samfunnsborger, medmenneske.

Yrkespersonen må lese faglitteratur og holde seg oppdatert på fagets utvikling.

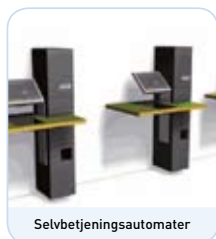
Samfunnsborgeren må lese aviser og tidsskrifter, følge med på samfunnets utvikling.

Medmennesket må lese skjønnlitteratur. Det er her vi lærer om menneskets natur i alle slags former, vakre eller uskjønne.

Derfor er det viktig å bevare og utvikle det fysiske biblioteket. ■

BIBLIOTEKSERVICE AS

Alt du trenger – til en rimelig pris...

Selvbetjeningsautomater

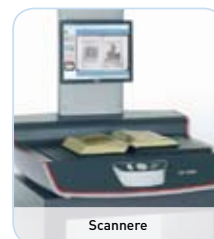
Møbler

Innredningshjelp

Belysning

Scannere

Mikrofilm

Synsprodukter

Rullearkiv

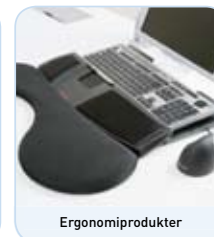
Rekvisita og utstyr

Lyttestasjoner

Reparasjonsmaskiner for CD/DVD

Ergonomiprodukter

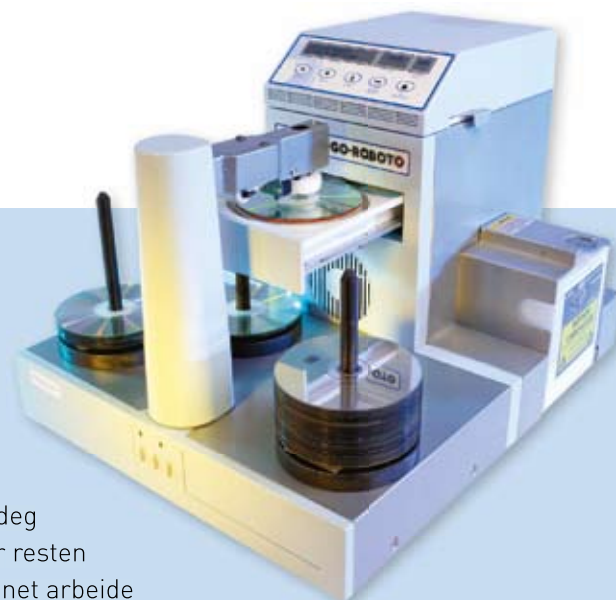
Bestill Hovedkatalogen! – Alt til biblioteket

Postboks 9102, 3036 Drammen · Tlf. 32 88 70 10 · Faks 32 88 58 55
salg@bibliotekservice.no · www.bibliotekservice.no

Roboto Helautomatisk DVD/CD Reparasjonsmaskin

- **Helautomatisk** – la maskinen gjøre jobben
- **Miljøvennlig** – du reparerer, i stedet for å kaste
- **Effektiv** – reparerer opp til 100 skiver om gangen
- **Bruk dagen mer effektivt** – mens maskinen arbeider for deg
- **Brukervennlig** – legg skivene på søylen, og maskinen gjør resten
- **Maskinen er raskt tjent inn** – frigjør medarbeiderne til annet arbeide
- **Reparerer alle typer skiver** – spill, lydbøker, DVD og CD, inkl. Blue Ray
- **Penger spares** – du slipper å sette av så mye penger til nykjøp når skivene blir reparert
- **Billig i drift** – hver reparasjon koster kr 3,37. Hva koster en ny lydbok eller et nytt spill?

BIBLIOTEKSERVICE AS

Postboks 9102, 3036 Drammen · Tlf. 32 88 70 10 · Faks 32 88 58 55
salg@bibliotekservice.no · www.bibliotekservice.no

TIDEMANN 4 BIBLIOTEKSYSTEM®

Logisk og brukervennlig

RIMELIGE PRISER PÅ SYSTEM OG VEDLIKEHOLD...

BIBLIOTEKSERVICE AS

– navnet på god service

Kniveveien 31, Pb 9102, 3036 Drammen
Tlf. 32 88 70 10 · Faks 32 88 58 55
salg@bibliotekservice.no · www.bibliotekservice.no

EasyLoan ✓

Utlånsautomat

Selvbetjeningsautomat med touchscreen
– til en rimelig pris!

- Passer for alle moderne biblioteksystem/Bibsys
- Produksjon, salg, service og support i Norge
- Klare svar og rask hjelp når du trenger det
- Svært brukervennlig og driftssikker
- Ergonomisk avrundet arbeidsplate
- Slank, stilrent og elegant design
- Ingen løse deler eller ledninger
- Enkle og logiske skjermbilder
- Trenger minimalt med plass
- Lagervare/Kort leveringstid
- Skjult kabelføring
- Norsk produkt
- Plug and play
- Støyfri

BIBLIOTEKSERVICE AS

– navnet på god service

Kniveveien 31, Pb 9102, 3036 Drammen
Tlf. 32 88 70 10 · Faks 32 88 58 55
salg@bibliotekservice.no · www.bibliotekservice.no

SCANNERE FOR DIGITALISERING OG LAGRING

Scannere for publikum, med mulighet for direkte utskrift og lagring på USB minnepinne!

 ZEUSCHEL

OS 14000 Scanner: →
For digitalisering og lagring
av egne bøker og dokumenter

← OS 12000 Bookcopy:
Publikum scanner selv,
og kan velge:
– direkteutskrift
– lagring på USB pinne

BIBLIOTEKSERVICE AS

– navnet på god service

Kniveveien 31, Pb 9102, 3036 Drammen
Tlf. 32 88 70 10 · Faks 32 88 58 55
salg@bibliotekservice.no · www.bibliotekservice.no

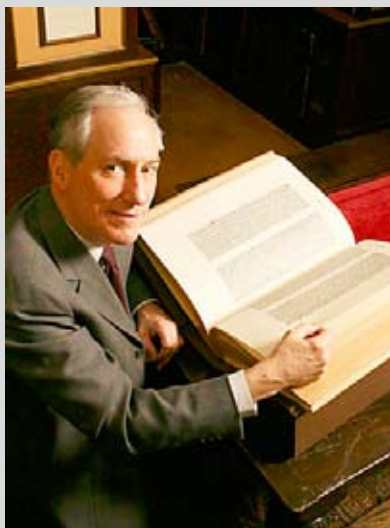
Fem myter om "informasjonsalderen"

Boka er død. Alt er på nettet. Vi er i informasjonsalderen. Biblioteket er foreldet. Framtida er digital. Dette er fem myter som en amerikansk professor og universitetsbibliotekar har lite sans for.

Tekst: **Erling Bergan**

Robert Darnton er professor og universitetsbibliotekar ved Harvard University. I mars i år holdt han foredrag under et symposium for Council of Independent Colleges i Washington. Der hevdet han at det hadde utviklet seg en kollektiv falsk bevissthet om den såkalte "informasjonsalderen". – Det er ingen som er skyld i dette, men det er et problem for oss alle, sa han, og la til: - I våre forsøk på å orientere oss i nettsamfunnet, oppfatter vi ofte ting feil, og disse misforståelsene sprer seg så raskt at de ikke blir imøtegått. Samlet utgjør de et reservoar av anekdotisk ikke-kunnskap, sier han og trekker fram de fem mytene han mener er mest iøynefallende:

1. "Boka er død". Feil: Det produseres fremdeles flere papirbøker enn foregående år. En million nye titler vil komme ut i 2011, sier Darnton.
2. "Vi har trådt inn i informasjonsalderen". Denne kunngjøringen blir som regel framført med en høytidelig mine, som om informasjon ikke eksisterte i tidligere tider. Men en hver alder er en informasjonsalder, hver på sin måte i forhold til tilgjengelige medieformer på det tidspunktet det er snakk om, hevder Darnton.
3. "All informasjon er nå tilgjengelig på nettet". Det absurde i denne påstanden er åpenbar for de som har forsket i arkiv. Bare en liten del av arkivmaterialet er noen gang lest, og langt mindre digitalisert. Og så har vi rettsavgjørelser og offentlige dokumenter, film, bilder, flyktige

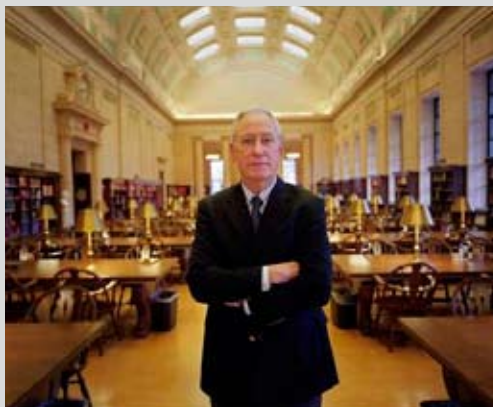

blogger, osv. Google anslo i fjor at det var nær 130 millioner ulike boktitler i verden, og at de hadde digitalisert rundt 15 millioner av dem, eller rundt 12 %. Hvordan kan de fullføre digitalisering av alt, når antall titler stiger med 1 million i året, spør Darnton.

4. "Bibliotek er foreldet". Over hele landet melder bibliotekarene at de aldri har hatt så mange brukere. Ved Harvard er lesesalene fulle. De 85 filialene av New York Public Library er stappet

med folk. Bibliotekene leverer bøker, videoer og annet material som før, men de har også nye funksjoner: informasjonstilgang for småbedrifter, leksehjelp, jobbinformasjon for arbeidsløse, og generelt som veivisere i nettsamfunnet, påpeker Darnton.

5. "Framtida er digital". Sant nok, men villedende. Om 10, 20 eller 50 år vil informasjonsmiljøet i hovedsak være digital, men utbredelse av elektronisk kommunikasjon betyr ikke at trykt material vil slutte å være viktig. Forskning i bokhistorie har vist at nye kommunikasjonsmåter ikke erstatter gamle, i alle fall ikke på kort sikt. Radio ødela ikke avisene, TV drepte ikke radioen, og Internett utryddet ikke TV. I hvert av disse tilfellene ble informasjonsmiljøet rikere og mer komplekst. Det er dette vi opplever i denne kritisk fasen av overgangen til et hovedsakelig digitalt miljø, hevder professor Robert Darnton. ■

Robert Darnton, direktør for Harvard University Library, er aktiv innen digitalisering. Etter denne vårens amerikanske rettsavgjørelse, som avviste forliket mellom Google og utgiverne om scanning av millioner av bøker til Google Book Search, var mange skuffet. Men professor Robert Darnton ser dette som en mulighet til å lage et ikke-kommersielt digitalt verdensbibliotek. (Foto: Library of Electronic Press)

Er vi så gammeldagse?

Jeg har lest at biblioteket ikke har noen plass i det moderne samfunnet, siden det er gammeldags. Bøker, og da spesielt papir-versjonen (fra nå av kalt p-boka), er ut siden ingen under 25 klarer å lese tekster lengre enn 30 setninger før de mister interessen.

På den motsatte siden så raser e-boka (elektronisk bok, noe jeg regner med at de aller, aller fleste bibliotekarer har hørt om) frem så det suser! Biblioteket har jo mistet Eirik Newth helt etter at han fikk seg Kindle, i hvert fall i følge bloggen hans. Dessverre henger ikke bibliotekene med på det markedet. Ikke er vi like "pop-pis" som Litteraturhus heller.

Det ser mørkt ut for oss i bibliotekbransjen, kan jo nesten bare gi opp og søke jobb i Google! Der får de ansatte artige saccosekker, og har "gourmet chefs" som lager spennende og sunne retter. Det er noe annet enn en hjemmelaget matpakke eller et rundstykke i den kommunale kantina!

Jeg lurer derfor litt på hvorfor vi fort-

setter? Hvorfor drar vi på jobb hver dag, setter ut bøker, stiller opp bøker, hjelper folk, finner informasjon, leter frem artikler, låner ut bøker, filmer, musikk, spill, hjelper ikke-datakyndige med flybillettene, hører på barn som kanskje ikke har andre å snakke med? Hmm, når jeg ramser opp hva en gjennomsnittlig folkebibliotekar gjør i løpet av en gjennomsnittsdag så aner jeg hint av hvorfor vi fortsetter. Og dette er bare noe av det en folkebibliotekar gjør, hva en fagbibliotekar eller skolebibliotekar gjør i løpet av en gjennomsnittsdag vet jeg ikke, men

jeg er veldig sikker på at det er mange som er veldig glad for den assistansen de får av dem!

De overskriftene som trekker øynene lettest til seg er de dystreste, det tror jeg de fleste er enige om. Og det gjelder ikke kun i VG eller Dagbladet, det gjelder blogger, fagblader osv. Hvis vi derimot ser på fakta, så kanskje bildet blir litt annerledes? Jeg leste en artikkel av professor Robert Darnton om fem myter om informasjonsalderen hvor han blant annet peker på at den trykte boken fortsatt lever i beste velgående. Faktisk blir det trykket flere bøker nå enn noensinne, og det ser egentlig ikke ut som at det skal gi seg med første. Han sier også at disse mytene får endringene til å se mer dramatiske ut enn de er, at de blir presentert i skarpe kontraster, noe som skader vår forståelse av endringene i informasjonsmiljøet.

Så leser jeg i bransjebladene våre, og på biblioteknorge, alt som skjer på bibliotekene rundt omkring i Norge. Det er utlån av fioliner og gitarer, lesestunder for store og små, bokborger(!), datakurs, spillkvelder, bokbad, debatter,

grøsserkvelder (med skummel labyrint), og mye mer. Slik sett syns jeg det er rart at folk tror vi er gammeldagse, kanskje det har med at selv de som bruker oss kun tenker på bøker når de hører ordet "bibliotek"?

Kulturetater over hele landet får kutt i budsjettene sine, og ofte står bibliotekene laglig til for hugg. Likevel får vi til mye, ofte ser det ut til at når budsjettene går ned så øker kreativiteten. Misforstå meg ikke, jeg har virkelig ikke lyst til å kutte i budsjettene bare for å "tvinge kreativiteten opp"! Bransjen er full av dyktige, initiativrike folk, og vi bør kanskje i større grad enn tidligere se hvilken ressurs de ansatte er. Så lenge vi har disse dyktige menneskene så vil vi alltid være aktuelle for de som har behov for oss, uansett om det gjelder en roman de er ute etter, et arrangement de kan være med på, eller en flybillett som skal printes ut.

Så er det kanskje ikke like mørkt som det kan virke, jeg liker ihvertfall å tro det. Bibliotekene vil fortsette å utvikle seg i takt med samfunnet rundt oss, vi vil fortsette å være en viktig arena for folk og vi vil fortsette å være en del av den demokratiske prosessen. Kanskje vi

bør bli litt flinkere til å la bibliotekansatte prøve ut ting, være litt mindre redde for å teste ut noe nytt? Ellers så har vi jo alltid Google da, de saccosekkene så jo veldig gode ut. ■

Slik Jan-Egil ser det

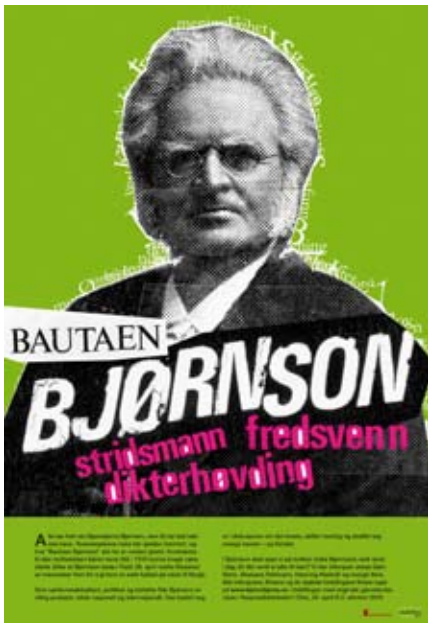
Vår spaltist Jan-Egil Holter-Wilhelmsen er utdannet bibliotekar fra 2008 og jobber nå som avdelingsleder på barneavdelingen ved Horten bibliotek.

Flere plakatutstillinger fra Nasjonalbiblioteket

I 2010 kunne Nasjonalbiblioteket tilby alle bibliotek plakatutstillinger for første gang. En undersøkelse gjort i bibliotekene høsten 2010 viste at tilbudet ble godt mottatt. Nå planlegges nye utstillinger.

Tekst: **Grete Bergh**

Kulturdepartementet har gitt Nasjonalbiblioteket koordineringsansvaret for markering av nasjonale forfatterjubileer, og i forbindelse med jubileene lager Nasjonalbiblioteket utstillinger knyttet til den aktuelle forfatteren. I utstillingene viser vi materiale fra egen samling, det kan være håndskrifter, førsteutgaver, plakater, småtrykk, lyd- og filmmate-

En av ti plakater i utstillingen Bautaaen Bjørnson. Stridsmann, fredsvenn, dikterhøvdning. Design: Motorfinger.

riale, aviser og tidsskrifter. Som en invitasjon og oppfordring til å delta i de nasjonale forfattermarkeringene, har Nasjonalbiblioteket gjort det til tradisjon å tilby bibliotek over hele landet en plakatutstilling inspirert av den fysiske utstillingen i Nasjonalbiblioteket.

Antall plakater varierer fra utstilling til utstilling, men målet er å formidle noe vesentlig om forfatteren og det forfatterskapet som markeres. Bibliotekene som ønsker å motta disse plakatutstillingene kan vise plakaten alene eller bruke dem som utgangspunkt for å hente fram og vise materiale fra egne samlinger. Og videre kan man selvsagt bygge ut utstillingen ytterligere, ved å legge opp et arrangementsprogram i tilknytning til utstillingen, for eksempel opplesninger, debatter, konserter, filmvisninger eller lignende.

Det vil også ligge nettutstillinger på nb.no. Dette materialet kan bibliotekene ved hjelp av en pc og en eller flere skjermer fritt velge å vise sammen med plakaten.

Nasjonalbiblioteket har så langt tilbudt to utstillinger til bibliotekene: *Bautaaen Bjørnson. Stridsmann, fredsvenn, dikterhøvdning* (2010) og *Sveve sveve. Dag Solstad* (2011). Etterspørselen etter disse har vært stor, og det er svært gledelig at så mange bibliotek deltar med egne markeringer i

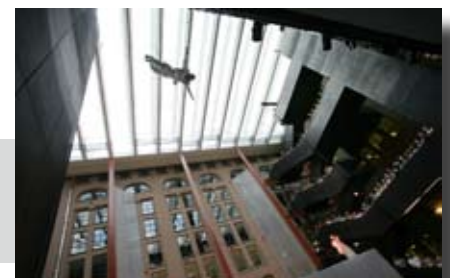

En av fem plakater i utstillingen Sveve sveve. Dag Solstad. Design: Tank Design.

forbindelse med forfatterjubileene.

Allerede nå kan vi varsle at det til neste år vil bli laget en Thorbjørn Egner-utstilling. Følg med på nb.nos hjemmesider og på biblioteknorge-listen hvor vi annonserer tilbudet. ■

Nytt fra Nasjonalbiblioteket

Blir Bibliotekarforbundet for smalt i grisgrendte strøk?

*Tekst: Monica Skybakmoen
Leder av BFs fylkeslag
i Hedmark/Oppland*

Jeg har vært så heldig å få sitte i et utvalg for å se på BFs vedtekter. Her kom vi blant mye annet inn på diskusjonen om opptakskrav til Bibliotekarforbundet. De aller fleste er enige i at vi stiller en bachelor-grad som minimumskrav for utdanningsnivå. Men hvor mye bibliotekfag må den inneholde? Og hvem skal bestemme hva som er bibliotekfag?

For oss som lever ute i periferien er det dessverre langt mellom hver bibliotekar. Og heller ikke i de tettere befolkede områdene står bibliotekarene som sild i tønne... I mange kommuner er det bare en fagutdannet bibliotekar i kommunal sektor, og kanskje en halv eller en hel i fylkeskommunal sektor (på den videregående skolen for eksempel). Og på de stedene hvor vi har høgskoler – så har vi kanskje et sted mellom 5 og 15 BF-medlemmer i høgskolebibliotekene.

Det at Bibliotekarforbundet er et såpass spesialisert og lite forbund, gjør at hvert enkelt medlem opplever stor nærhet til sekretariatet i Oslo, til fylkeslagsleder og til å få hjelp fra sentralt hold. Det er en kjempestyrke for oss som medlemmer at vi selv kommer til forhandlingsbordet rundt om i landet! Men det er også en svakhet at vi er så spesialiserte og få i antall. Og særlig i "grisgrendte" strøk byr dette på problemer – og i denne sammenheng er vel det meste av landet vårt grisgrendt...

I kommunal sektor merker vi dette godt i lokallaget Hedmark/Oppland. I mange kommuner har vi bare ett medlem. Noen av disse ønsker ikke å forhandle for seg selv, eller kommunen ønsker det ikke. De er ikke å regne som hovedtillitsvalgte, og blir derfor kanskje bare kalt inn på møter når det er drøftinger og forhandlinger. På noen større arbeidsplasser, med krevende

Monica Skybakmoen er fylkeslagsleder i Hedmark/Oppland BF. Hun sitter også i BFs vedtektsutvalg, som forbereder forslag til endringer i BFs vedtekter før landsmøtet i november. Kriterier for medlemskap i § 2.1 blir vurdert, og Monica Skybakmoen vurderer i dette innlegget blant annet "nåløyet" for medlemskap. (Foto: Erling Bergan)

utfordringer som for eksempel omorganiseringer, kan det oppleves som ganske krevende å være tillitsvalgt. Dermed kan man fort komme i den situasjon at det er vanskelig å finne noen som vil ta på seg vervet som tillitsvalgt.

Som ansatt er det godt å bli ivaretatt av noen – og vanskelig hele tida å stå alene. Det er også vanskelig å ta på seg et tillitsvalgtverv uten å ha flere å snakke med. På bakgrunn av dette kjenner jeg litt på det å være i et "lite" forbund. Fordelen er som sagt nærhet til forbundet sentralt, det er enkelt å delta på kurs og vi får god skolering. Men vi kommer ikke til å bli oppfattet som et sterkt og handlekraftig forbund ute i periferien uten å inngå allianser med andre forbund. Jeg tror at vi lokalt bør samtale og samarbeide mer med

de andre YS-forbundene.

Jeg mener ikke at vi skal senke kravene til utdanningslengde, men vi bør diskutere om nåløyet for medlemskap skal bli litt større. Vi bør diskutere og drøfte hvordan vi best skal kunne ta vare på de "ensomme" medlemmene våre slik at vi ikke mister dem til andre forbund hvor de kan bli ivaretatt av noen andre. For det kan være krevende å stå ensom på barrikaden år etter år... ■

Sosial kapital som ledelsesverktøy

Det gode er også det effektive

Tekst: **Monica Deildok**
Forbundsleder

Sosial kapital i samfunnet

Sosial kapital er et begrep for å beskrive tillit og samarbeidsevnen og de sosiale normene i et samfunn. Samfunn med høy sosial kapital kjennetegnes ved at folk har tillit til sine medmennesker, så vel som til sine politikere, samfunnsinstitusjoner og ledere. Den sosiale kapitalen bygger således bro mellom enkeltmennesker i samfunnet, så vel som at den bygger buer mellom folk på ulike nivåer og i ulike posisjoner.

I de nordiske landene er den sosiale kapitalen høy sammenliknet med andre land. I 2007 utkom den danske boken "Social kapital : en introduksjon", skrevet av Gert Tinggård Svendsen og Gunnar Lind Haase Svendsen.

Svendsen og Svendsen fremsetter i boken en tese om at det finnes et hull i

økonomisk teori. De fleste eksperter er enige om at menneskelig kapital, sånn som utdannelse og kunnskap, forklarer cirka halvparten av et lands økonomiske nivå. Fysisk kapital, det vil si naturressurser, forklarer en fjerdedel. Men den siste fjerdedelen av nasjoners velstand er fortsatt uforklart., og det er her betydningen av **sosial kapital** kommer inn, mener samfunnsforskerne Gert Tinggård Svendsen og Gunnar Lind Haase Svendsen. De har tatt utgangspunkt i danske forhold og undersøker denne usynlige kapitalformens betydning. Det er nemlig sånn at tilliten mellom mennesker, og tilliten mellom mennesker og byråkrati eller stat, er svært høy i Norden. Og dette er svært lønnsomt. I følge Svendsen og Svendsen utgjør sosial kapital selve X-faktoren i de nordiske landenes økonomi.

Svendsen og Svendsen referer også til vekststudier som viser at en generell

tillitsøkning på 10 prosent gir 0,5 prosent økt vekst i et land. Tillit – det generelle tillitsnivået i samfunnet – skaper altså grobunn for produktivitet og effektivitet i samfunnet. Sosial kapital er økonomisk lønnsomt.

Dette gir mening i mine øyne. Det er lett å tro at ytelsesevnen så vel som viljen er større i et system som ikke er styrt av korrupsjon eller maktmisbruk. At samfunn som preges av tillitsfulle relasjoner enkeltindivider imellom og mellom enkeltindivider og samfunnsinstitusjoner har en større forutsetning for å "få jobben gjort".

Et samfunn der oppslutningen om styringssystemet og tilliten til samfunnsinstitusjonene er stor er også et langt mer stabilt samfunn enn de samfunnene der dette ikke er tilfelle, og således mer attraktive å investere i.

Sosial kapital er altså en X-faktor i makroøkonomien.

Hvis sosial kapital kan fremme produktivitet og effektivitet i makro-økonomisk perspektiv, kan sosial kapital og bevisst fokus på å utvikle og styrke denne også fremme produktivitet og effektivitet på den enkelte arbeidsplass, skriver BF-leder Monica Deildok i denne kronikken om sosial kapital som ledelsesverktøy. (Foto: Erling Bergan)

Sosial kapital på arbeidsplassen

Hvis sosial kapital kan fremme produktivitet og effektivitet i makro-økonomisk perspektiv, kan sosial kapital og bevisst fokus på å utvikle og styrke denne også fremme produktivitet og effektivitet på den enkelte arbeidsplass.

Det er en logisk slutning. Og allikevel ikke en slutning jeg automatisk trakk, må jeg innrømme. Jeg hørte om sosial kapital i makroøkonomisk sammenheng på en YS-konferanse allerede for en del år tilbake. Allikevel måtte jeg til Island på nordisk konferanse for samarbeidende fagforeninger innen statsforvaltningen, og høre den danske professor Tage Søndergård Kristensen foredra om sitt arbeid med utvikling av sosial kapital på arbeidsplassene, før denne sammenhengen ble åpenbar for meg.

Professor Kristensens utgangspunkt er nettopp dette: At sosial kapital, og bevisst utvikling av denne, styrker produktivitet og effektivitet på arbeidsplassene. Og at det dermed fører til bedre resultater og bedre brukertilfredshet. Men hans utgangspunkt er også et annet: Han er opptatt av at det også medfører økt trivsel på arbeidsplassene, og at det er godt for arbeidsmiljøet.

I sitt foredrag på Island i begynnelsen av juni viste han til flere eksempler fra prosjekter som viste at bevisst arbeid med sosial kapital på arbeidsplassene både hever brukertilfredshet og ansattes tilfredshet med arbeidsplassen. Det er ekstra interessant i vår sammenheng at det slettes ikke var produksjonsbedrifter han trakk frem som eksempler, men offentlige service- og tjenesteytende virksomheter som skoler og helseinstitusjoner.

Artikkelen: "Sådan kan man øge virksomhedens sociale kapital" av Søndergård Kristensen, 2010, innledes med følgende dekkende oppsummering av de to hovedbudskapene som ligger til grunn for arbeidet med konseptet: sosial kapital på arbeidsplassene: **"Omfattende forskning har vist, at virksomheder med høy sosial kapital har en dobbelt fordel: Både høy trivsel for de ansatte**

og høy produktivitet/kvalitet."

Som en motvekt og direkte alternativ til kontrollregimer på arbeidsplassene er altså sosial kapital også et verktøy i utviklingen av både gode, så vel som effektive arbeidsmiljøer.

Sosial kapital i denne sammenhengen handler ikke om fokus på den enkelte medarbeiders trivsel og tilpasning, men om arbeidsplassens samlede evne til samarbeid og produktivitet. Det handler ikke først og fremst om hvordan du har det på jobb, men om hvordan alle på arbeidsplassen fungerer som helhet og hvordan individene løser oppgavene sammen. Sosial kapital fokuserer på relasjonene i arbeidsmiljøet og hvordan disse styrer arbeidsprosessene. I siste instans vil det være slik at de aller fleste enkeltindivider vil profitere så vel personlig som profesjonelt på å tilhøre arbeidsmiljø med høy sosial kapital. Men det at enkeltindividene skal trives er ikke konseptets hovedfokus, men en tilsiktet sideeffekt, slik Søndergård Kristensen beskriver det.

Det som kjennetegner arbeid med sosial kapital er at man arbeider med hele arbeidsplassen, ikke med en enkelt arbeidstaker eller en avdeling, det er et begrep som knytter an til daglig drift og kjerneytelse, begrepet er ikke primært et arbeidsmiljøbegrep, men omfatter så vel ledelse som organisasjon, og produktivitet og trivsel sees på som to sider av samme sak.

Sosial kapital som lederverktøy

Søndergård Kristensen peker på at ledelse spiller en meget vesentlig rolle i utvikling av virksomhetens sosiale kapital. Selv om relasjoner medarbeidere imellom og yrkesgrupper imellom på den samme arbeidsplassen er like viktige som relasjo-

nene mellom leder og enkeltarbeidstaker, går Søndergård langt i å beskrive sosial kapital og utviklingen av den som et lederansvar. Det er lederen som gjennom sin måte å lede virksomheten på, gjennom det fokus hun har og agendaen hun setter som har hovedansvaret for å legge premisser for utviklingen av en arbeidsplass med høy sosial kapital.

Metodene som trekkes frem for utvikling av sosial kapital er besnærende enkle, nærmest selvsagte. Og allikevel gir det mening både for ledere, tillitsvalgte og medarbeidere å lese gjennom dem og tenke etter hvordan det står til på egen arbeidsplass. Det handler om hvordan vi opptrer overfor hverandre og hvilke usagte normer som ligger til grunn for vår samhandling. Hvilket fokus vi har. Det slår meg at de færreste av oss tar oss tid til å løfte disse usagte normene opp på bordet for å diskutere dem med våre medarbeidere. Kanskje vi synes det er litt flaut å sette opp samhandlingsnormer på dagsorden for et møte? Fordi dette er jo normer som vi egentlig skal være enig om, automatisk og uten at vi snakker om det. Automatisk og uten at vi snakker om det???? Det er jo ikke mulig. Vi later som om dette er en automatisk og usagt forutsetning som ligger til grunn likt for alle, men naturligvis gjør det ikke det!

De usagte reglene som styrer kommunikasjonen og samhandlingen på arbeidsplasser er svært ulike, det vet vi. Det snakker vi åpent om. Vi kaller det stemning eller arbeidsmiljø. Vi legger vekt på det når vi skal velge om vi skal søke en ny jobb. Hvis ryktet sier at "der er det dårlig arbeidsmiljø" eller "der er det kjip stemning", så vil vi sannsynligvis styre unna det arbeidsstedet. For vi vet at det gir oss dårlige arbeidsdager. Og hva er

► det som skaper den dårlige stemningen eller det dårlige arbeidsmiljøet? Det kan naturligvis være mange ulike ting. Søndergård Kristensen ville sagt at det dreier seg om arbeidsplasser med lav sosial kapital. Han mener at det er mulig å bedre den sosiale kapitalen gjennom målrettet arbeid. Og han trekker frem noen faktorer som han mener er viktige for utvikling av sosial kapital. De kan deles inn i tre hovedkategorier:

- Tillitsbasert ledelse
- Samarbeid basert på respekt, rettferdighet og anerkjennelse
- Fokus på kjerneytelsen og på god service til brukerne

Kort om tillitsbasert ledelse

Tillitsbasert ledelse inneholder i følge Søndergård Kristensen flere elementer:

- Å være troverdig, å gjøre det man sier, og å si det man gjør.
- Å delegerer oppgaver og ansvar, hvilket innebærer å vise tillit til at medarbeidere gjør et godt stykke arbeid uten å bli kontrollert
- Å lytte til medarbeidere, å tro på at de har noe viktig å bidra med
- Å være tillitsfull, å betrakte medarbeidere som troverdige

Kort om samarbeid

I utviklingen av samarbeidet i virksomheten bør lederen legge vekt på:

- Rettferdighet; både fordelingsrettferdighet og prosessuell rettferdighet
- Anerkjennelse av medarbeidernes kompetanse og ulikheter
- Å betrakte uenighet og kritikk som legitimt og en kilde til utvikling
- Å gi innflytelse innenfor klare rammer

Kort om fokus på kjerneytelsen

God ledelse er å ha fokus på kjerneytelsen:

- Ha mål for kvalitet og god service
- Legge vekt på service og tilfredshet hos brukerne
- Gjøre høy kvalitet i produkter og ytelser synlig for de ansatte
- Anerkjennelse, verdsette og feire høy kvalitet og god service

Gjennom min kortfattede oppsummering i denne artikkelen kan man naturligvis ikke oppnå annet enn å danne seg et bilde om hva sosial kapital i korthet dreier seg om, og eventuelt bli nysgjerrig på å undersøke mer.

Ad fontes!

Kilder

- "Sosial kapital : Klargjøring av ulike perspektiver.", 2005 utredningen fra en gruppe nedsatt av Norges forskningsråd, ledet av professor Bjørn Hvinden, NTNU. - Rapporten finnes på http://www.forskningsradet.no/CSStorage/Flex_attachment/8212021661.pdf
- "Social kapital - En introduktion", 2007, Gert Tinggaard Svendsen, Gunnar Lind Haase Svendsen: (Gert Tinggaard Svendsen er professor i offentlig politikk ved Institutt for Statsvitenskap ved Aarhus Universitet. Gunnar Lind Haase Svendsen er lektor ved Institutt for Forskning og Utvikling i Landdistrikter ved Syddansk Universitet, Esbjerg)
- "Tillit gjør at Norden har verdens rikeste land" Dagbladets artikkel om boken Social kapital fra februar 2007: <http://www.dagbladet.no/magasinet/2007/02/07/491296.html>
- "Sådan kan man øge virksomhedens sociale kapital", 2010, Tage Søndergård Kristensen, mag.sceint.soc & dr.med, professor ved NFA (Det nasjonale forskningscenter for Arbejdsmiljø). - Artikkelen finnes på <https://www.lederne.dk/ledelseidag/Artikler/Seogeftermndogaar/2010/Nr.+1+januar/saadankanmanoegevirkomhedenssocialkapital.html> ■

FOLK I GAZA KAN KLARE SEG SELV

Som Folkehjelper bidrar du
til at det kan bli mulig.

Gi 200 kroner i måneden.

www.folkehjelp.no

Biblioteksforbundet har inngått avtale med Advokatfirmaet Hallgren & Hallgren. Som medlem i Biblioteksforbundet kan du få:

- ✓ 15. minutters gratis vurdering av sak
- ✓ Rimelig timepris (770,-)
- ✓ 24 timers malvarselservice (400,-)

Avtalen omfatter også ansatte og familiedlemmer

Advokat firmaet Hallgren & Hallgren kan bl.a. bistå innen:

- Familie og arverett**
- ✓ Skrivning av testament
 - ✓ Ekteskilt
 - ✓ Arv og skifte
 - ✓ Ekteskapsaker

- Fast eiendom**
- ✓ Kjøp og salg – eiendomsmegling
 - ✓ Tvister tilknyttet eiendom
 - ✓ Tvister tilknyttet forbrukerkjøp etc.

Trafikksaker

Arbeidsrett knyttet til familiedlemmers arbeidsforhold. For øvrig kan bistand gis i alle spørsmål der er behov for en rettslige vurdering og som ikke kommer i konflikt med forbundet.

Mailedresser

Kalli@hallgren.no

Kari.breim@hallgren.no

HALLGREN & HALLGREN
ADVOKATFIRMAET

Advokatfirmaet Hallgren & Hallgren AS
Brugata 11 188 Oslo
Faks: 22 17 36 90

Tlf: 22 17 77 77

BRØNNØY KULTUR OG KOMPETANSESENTER

Biblioteksjef

Brønnøy kommune har ledig 100 % fast stilling som biblioteksjef.

Nærmere opplysninger om stillingen fås ved henvendelse til biblioteksjef Aasa Storlien, tlf. 75 01 20 50 eller 482 66 855.

Søk elektronisk via www.jobbnorge.no eller www.bronnoy.kommune.no, hvor du også finner fullstendig annonsetekst.

Søknadsfrist: 15. juli 2011.

Jobbnorge.no

Sykefraværet øker svakt

Etter fire kvartaler på rad med nedgang i sykefraværet, økte fraværet i 1. kvartal i år.

– Dette er ikke godt nok. Utviklingen underbygger behovet for de lovendringene som settes i verk fra 1. juli. I tråd med IA-avtalen blir det nå stilt krav om tettere og tidligere oppfølging av de sykmeldte, sier statsråd Hanne Bjurstrøm.

Det totale sykefraværet var 7,3 prosent i 1. kvartal 2011 mot 7,0 prosent i samme kvartal i fjor. I 2010 falt det totale sykefraværet i gjennomsnitt med 9,2 prosent sammenlignet med 2009. I 1. kvartal 2011 øker sykefraværet igjen. Sykefraværet er nå på om lag samme nivå som i 1. kvartal 2007 og 1. kvartal 2008.

1. juli kom de nye reglene om oppfølging av sykmeldte. Det blir endringer både for den som er syk, for arbeidsgivere og for legene. Kravene om tidligere og tettere oppfølging skjerpes. Det gjør også reaksjonene overfor de som ikke følger opp sitt ansvar i sykefraværarbeidet.

– Målet med lovendringen er å skape tettere kontakt med arbeidsplassen når du er sykmeldt, fordi vi vet at tidlig og god oppfølging er avgjørende for at syke kommer raskere tilbake i jobb etter sykdom, sier Hanne Bjurstrøm. ■

Enklere å søke jobb

Nå må du ikke lenger taste samme opplysninger om igjen i stadig nye CV-portaler når du søker jobb.

22.juni lanserte rekrutteringsbransjen en felles digital CV-standard, etter initiativ fra fornyingsminister Rigmor Aasrud. 18.mars i fjor skrev jobbsøker Morten Sæthre dette i en kronikk i Aftenposten: "Det finnes en grense for hvor mange ganger du kan opprette ny brukerkonto og plote inn personalia og CV før du føler deg som et offer for moderne teknologi". Han ønsket en felles CV-standard. Denne ideen var også lansert av Haakon Meland Eriksen i konkurransen "Et smartere Norge" arrangert av Dagens IT.

På bakgrunn av dette inviterte fornyings-, administrasjons- og kirkeminister Rigmor Aasrud sentrale leverandører av rekrutteringsportaler på nett til et møte. De ble utfordret til å utvikle en felles CV-standard for å lette jobbsøkernes hverdag, dette har leverandørene gjort. Gjennomsnittsnordmannen bytter jobb mer enn 10 ganger i sitt liv.

Arbeidsgruppa har bestått av WebCruiter, Finn.no, JobbNorge, HR Manager, StepStone Solutions og NAV. "Portable CV" gjør det mulig, med et tastetrykk, å flytte CV-en fra en rekrutteringsportal til en ny rekrutteringsportal neste gang du søker jobb. ■

Sporbarhet

Gjenfinning

Vi søker bibliotekarer til næringslivet!

Centerpoint søker kontinuerlig etter personer med bibliotekarutdannelse (Bachelor eller Master) som ønsker å jobbe med dokumentsystemer i for eksempel olje- og energibransjen.

Ta kontakt med en av de hyggelige rådgiverne hos Centerpoint og hør om hvilke muligheter vi har for deg!

Trond Gabrielsen
trond@centerpoint.no
+47 22 47 94 11

Peder Wandem
peder@centerpoint.no
+47 22 47 94 17

Centerpoint AS er et konsulent- og rekrutteringsselskap, og opererer innen olje/gass/energi- og vei/jernbanesektoren. Et viktig fokusområde for Centerpoint er Document Management/ Document Control og arkivfaglig bistand, hvor vi leier ut konsulenter på lange oppdrag til de største selskapene i Norge.

 CENTERPOINT™

www.centerpoint.no

Stipend for BF-medlemmer

Bibliotekarforbundets forbundsstyre har satt av inntil kr 58.000 til stipend for medlemmer av BF i 2011. Stipendet skal bidra til faglig utvikling for BFs medlemmer.

Søknaden kan gjelde etter- og videreutdanning, kurs, aktiv deltakelse på arrangement, arbeid med større artikler for Bibliotekaren, studieturer, studieopphold, hospitering, prosjekt, m.m.

Alle som er medlem av BF kan søke stipend. Medlemmer i statssektoren oppfordres spesielt til å søke. Det er ingen søknadsfrist, søknader kan sendes hele året. Stipendmidler tildeles fortløpende etter vurdering. Søknader skal inneholde oversikt over alle kostnader, egenandeler og andre bidrag.

Etter at stipendet er brukt, skal søkeren sende BF en kortfattet rapport om hva som er gjort og hvordan midlene er brukt. Skrivning av artikkel til Bibliotekaren kan være en del av gjenytelsen for tildelt stipend.

Søknad sendes til bf@bibforb.no

www.egyptreiser.no

ISDN

ISBN

Skal du søke eller arkivere må du vite
forskjellen på ISDN og ISBN

Flinke folk kjenner til den viktige forskjellen. Ønsker du å utgjøre en stor forskjell som informasjonsforvalter, så har vi ledige jobber innen bibliotek, dokumenthåndtering, arkiv og webpublisering. Xtra personell er spesialister på å finne riktig jobb til riktig person.

Xtra personell – stolt leverandør av flinke folk. tlf: 02360 www.xtra.no

xtra
personell

Vår postadresse!

Bibliotekarforbundets sekretariat flyttet i vinter. Dermed har vi også fått ny postadresse:

Bibliotekarforbundet
Postboks 431 Sentrum,
0103 Oslo

Godt lesestoff:
www.dagogtid.no

Se hva vi har på deg!

Som BF-medlem er det du som sjekker og oppdaterer opplysningene om deg selv i medlemsystemet vårt.

Dermed blir forbundets kunnskap om bibliotekarers lønns- og ansettelsesforhold aktuell og nyttig. Og vi kan se utviklingstrekk over tid. Har du vært inne og oppdatert deg selv i det siste? Klikk på knappen 'Oppdatere medlemsinformasjon' til høyre!

Siden 2005 har medlemmene kunnet oppdatere info om seg selv i BF's medlemsregister. Dette har dere gjort i økende grad, og dermed er forbundets faktagrunnlag stadig bedre, enten det gjelder lønnsstatistikk eller adresser for utsending av blad. Nå ønsker vi at alle medlemmer går inn og sjekker info om seg selv, og at de gjør det til en vane å sjekke dette jevnlig. Har det skjedd endringer med deg selv siden sist, er det bare å endre dette på direkten. Vi ønsker at det skal være en ryggmargsrefleks hver gang du har endring i telefonnummer, adresse, arbeidsgiver, arbeidssted, lønn, stillingsprosent, osv.

Når medlemmene sender inn endringer i opplysninger om seg selv på denne måten, havner de i et såkalt "venteregister". BF's sekretariat sjekker manuelt hver enkelt opplysning for å luke ut åpenbare misforståelser og feilskrivninger. Dette blir gjort daglig.

Medlemmene finner lenken til medlemsregisteret fra BF's nettsider. En knapp på høyre side heter "Oppdatere medlemsinformasjon". Du føres da til innloggings-bildet. Der avkreves du medlemsnummer og fødselsdato. Medlemsnummer står på adresseetiketten bak på Bibliotekaren. ■

Oppdatere medlemsinformasjon

Foto: John O'Neill

Bibliotekarforbundets kurs høsten 2011

2. SEPTEMBER: KURS FOR FORHANDLERE I STATEN

I Oslo kl 10-16. Kursansvarlig: Forbundsleder Monica Deildok. (Utvidet påmeldingsfrist: 24. august.)

- Innhold bl.a.:
- lokal lønnspolitikk i statlige virksomheter
 - forberedelse til høstens 2.3.3 forhandlinger
 - om lokale forhandlinger i statlig sektor

12. SEPTEMBER: TEMAKURS TILSETTING - LOVER, REGLER OG ROLLER

I Oslo (NITO konferansesenter, Lakkegata 3) kl 10-17. Kursansvarlig: Hanne Brunborg, nestleder i BF.

Dette er et dagskurs for medlemmer med tema tilsetting. Temaet er aktuelt og det er mye å passe på – det kan ha store konsekvenser hvis en gjør feil. Det er viktig at våre medlemmer har kunnskap om hvilke rammer (lov- og avtaleverk) som hører til dette temaet. Kunnskap om hvilke roller arbeidsgiver og tillitsvalgte har, er også nyttig. Ta gjerne med tilsettingsreglement fra egen virksomhet.

- Innhold bl.a.:
- Midlertidig kontra fast tilsetting
 - Heltid/deltid
 - Ulike former for fortrinnsrett
 - Hensyn ved stillingsutlysninger
 - Utvelgelse – kvalifikasjonsprinsippet
 - Arbeidsavtalen
 - Erfaringsutveksling og gruppearbeid

13. SEPTEMBER: TEMAKURS ARBEIDSTID I BIBLIOTEK - HVA ER LOV OG HVA ER MULIG?

I Oslo (NITO konferansesenter, Lakkegata 3) kl 10-17. Kursansvarlig: Hanne Brunborg, nestleder i BF.

Dette er et dagskurs for medlemmer med tema arbeidstid. Vi ser av de henvendelsene vi får om arbeidstidsrelaterte spørsmål at temaet er aktuelt. Noen planlegger søndagsåpent eller utvidet åpningstid andre dager, noen lurer på om de har jobbet for mye, om de har rett på overtidsbetaling eller turnustillegg. Det er viktig at våre medlemmer har kunnskap om hvilke muligheter og rammer (lov- og avtaleverk) som regulerer dette temaet. Og det pleier å være et engasjerende tema, det er ikke "tørt"!

- Innhold bl.a.:
- Hva er rammene for arbeidstiden?
 - Arbeidsmiljøloven, forskrifter, avtaler, reglementer etc
 - Fleksitid og overtid
 - Avtaler og løsninger for kveldsvakter og lørdagsarbeid
 - Avtaler og løsninger for søndagsarbeid
 - Erfaringsutveksling og gruppearbeid

24.-25. OKTOBER: KURS FOR BIBLIOTEKLEDERE I KOMMUNER – ARBEIDSLIV OG LEDELSE

Mer informasjon kommer senere.

Påmelding til alle kurs sendes bf@bibforb.no senest 14 dager før kursstart. NB! Det er viktig at du oppgir e-postadresse og telefonnummer vi kan nå deg på. Du må også oppgi om du trenger hotell, har eventuelle matallergier eller det er andre hensyn vi skal ta. Bibliotekarforbundet dekker reise- og oppholdsutgifter for medlemmer. Du bestiller selv reise, enten direkte eller fra VIA travel. Bibliotekarforbundet bestiller hotell. Kontakt sekretariatet dersom det er noe du lurer på i forbindelse med kurset, BF tlf 48 02 09 00.

Bibliotekarforbundet

Sekretariatet

Leder: Monica Deildok
Postadresse: Bibliotekarforbundet
 Postboks 431 Sentrum,
 0103 Oslo
Besøksadresse: Øvre Vollgt 11, Oslo
 (øverst i Tollbugata)
 48 02 09 00
Telefon:
E-post: bf@bibforb.no
URL: www.bibforb.no

Forbundsstyret

Leder
 Monica Deildok
 Mobil: 41 21 23 57
 E-post: monica.deildok@bibforb.no

Nestleder
 Hanne Brunborg
 Mobil: 99 69 64 80
 E-post: hanne.brunborg@bibforb.no

Styremedlemmer
 Roger Dyrøy, Kristiansand folkebibliotek
 Elisabeth Bergstrøm, Longyearbyen bibliotek
 Susanne Baumgärtel, Tromsø bibliotek og byarkiv
 Henriette Primberg, Forus videregående skole
 Knut Hverven, Lovisenberg diakonale høyskole

Varamedlemmer
 Gro Haugastuen, Stavanger bibliotek og kulturhus
 Mette Rysjedal, Fjaler folkebibliotek
 Ingrid Ericson, Høgskolen i Sør-Trøndelag
 Kari Angelsen, Bodø bibliotek

Innmeldingsskjema

Navn	Født
Adresse	Tlf.
	Mobil

Innmelding på nett: www.bibforb.no

I mai 2009 åpnet BF for å ta imot innmeldinger på nett. Både studenter og ferdig utdanna bibliotekarer kan fylle inn et skjema på våre nettsider og klikke Send-knappen. Så er de registrert som medlem. Ferdig utdanna bibliotekarer må sende dokumentasjon på bibliotekarutdanning i posten til BF. Ellers er alt elektronisk.

BF-sekretariatet har mottatt 70 innmeldinger på denne måten fra mai til desember 2009. Av disse gjaldt 18 studentmedlemskap og 52 bibliotekarmedlemskap. Rutinen virker godt, og bør nå være tilgjengelig for alle som ønsker medlemskap.

Fra og med januar-nummeret 2010 har vi derfor tatt ut innmeldingsskjema av Bibliotekaren. Det har stått jevnlig i bladet siden starten i 1993. Men nå er dette altså ikke lenger nødvendig.

Trenger du hjelp med innmelding på nett, tar du kontakt med BF-sekretariatet tlf 48 02 09 00 eller bf@bibforb.no.

Fylkeslag

Finnmark
 Ragnhild Måsø
 Tana bibliotek
 Telefon: 46 40 03 16
 E-post: ragnhild.maso@tana.kommune.no

Troms
 Marit Somy
 Troms fylkesbibliotek
 Telefon: 47 30 40 49
 E-post: marit.andersen.somy@tromsfylke.no

Nordland
 Grete Gløsen Josefsen
 Rana bibliotek
 Telefon: 95 06 65 26
 E-post: grete.g.josefsen@rana.kommune.no

Trøndelag
 Morten Haugen
 Høgskolen i Nord-Trøndelag
 Telefon: 41 51 76 33
 E-post: morten.haugen@fink.no

Møre og Romsdal
 Hilde Gjessing
 Møre og Romsdal fylkesbibliotek
 Telefon: 90 79 92 45
 E-post: hilde.gjessing@mr.fylkesbibl.no

Sogn og Fjordane
 Gry Hatlelid
 Årdal bibliotek
 Telefon: 47 26 18 61
 Epost: gha@ardal.kommune.no

Hordaland
 Kasper Vejen
 Statped Vest kompetansesenter
 Telefon: 41 93 16 04
 E-post: kasper.vejen@statped.no

Rogaland
 Elisabeth Haug
 Hetland videregående skole
 Telefon: 95 16 16 86
 Epost: elihaug@gmail.com

Agder
 Mari Haug
 Aust-Agder bibliotek og kulturformidling
 Telefon: 99 16 12 78
 E-post: mari@aabk.no

Telemark
 Kari Moldvær
 Porsgrunn bibliotek
 Telefon: 93 21 58 41
 E-post: karim@porsgrunn.folkebibl.no

Vestfold
 Richard Madsen
 Holmestrand bibliotek
 Telefon: 41 85 46 59
 E-post: richard.madsen@holmestrand.kommune.no

Buskerud
 Bror Von Krogh
 Kongsberg videregående skole
 Telefon: 90 77 85 46
 E-post: bror.vonkrogh@skole.bfk.no

Hedmark og Oppland
 Monica Skybakmoen
 Elverum bibliotek
 Telefon: 41 61 08 78
 Epost: monica.skybakmoen@elverum.folkebibl.no

Østfold
 Lise Haugen Larsen
 Moss bibliotek
 Telefon: 97 70 10 20
 E-post: lise.haugen.larsen@moss.kommune.no

Oslo/Akershus
 Britt Helen Bjørnback
 Universitetet i Oslo
 Telefon: 91 53 09 07
 E-post: bhelenb@gmail.com

Medlemskap hos hverandre?

Da Bibliotekarforbundet ble stiftet i 1993, ble det vedtatt at BF med alle sine medlemmer skulle slutte seg kollektivt til Norsk Bibliotekforening. Når man meldte seg inn i BF, meldte man seg altså automatisk inn i NBF også. Og BF-kontingenten inkluderte NBF-kontingenten. Dette utgjorde rundt en kvart million kroner i 1997, en vesentlig utgiftspost i datidens BF-regnskap.

Men det var ikke utgiftene som var den viktigste grunnen til at ordningen var omdiskutert. Det var det prinsipielle: Det må være det enkelte BF-medlemmet selv som må kunne velge medlemskap i andre organisasjoner. Til landsmøtet i 1997 forelå det derfor forslag om at BF skulle gjøre som andre foreninger hadde gjort før dem, nemlig avvike det kollektive medlemskapet, samtidig som man oppfordret det enkelte medlem til å opprettholde sitt NBF-medlemskap. Dette ble vedtatt med 40 mot 4 stemmer.

Senere samme året vedtok forbundsstyret å melde BF inn i NBF, som institusjonsmedlem. 500 kroner i året koster dette, og innmeldinga ble begrunnet slik: "NBF arbeider for norsk bibliotekpolitikk, det gjør BF også og det er naturlig at BF er med i NBF. Dersom BF er institusjonsmedlem i NBF kan vi offentlig mene noe om deres virksomhet og komme med innspill til NBF." Dette medlemskapet har eksistert helt fram til i dag.

I tillegg er det opp til hvert enkelt BF-medlem om de også vil være individuelle medlemmer av NBF. Verken BF eller NBF har noen oversikt over hvor mange dette gjelder, ettersom ingen av organisasjonene registrerer sine medlemmers andre organisasjonsforhold.

Det er naturlig å se BF's medlemskap i NBF fra flere synsvinkler. Selv om det på mange måter er stor forskjell på en fagforening og en interesseorganisasjon, jobber vi

på mange områder for de samme sakene. I mange saker har vi en ganske samkjørt politikk. De siste årene har det også vært saker som også har vist at BF og NBF kan koordinere sin innsats for å gi best mulig effekt. På andre områder kan NBF og BF ha politikk og standpunkter som ikke nødvendigvis er helt sammenfallende.

BF's institusjonsmedlemskap i NBF er en melding om at bransjen står enhetlig overfor store aktører vi ønsker å påvirke. Men det kan også stilles spørsmålsteget ved hvor naturlig det er at den ene av de to store organisasjonene i bransjen er medlem i den andre. Det kan være grunn til å vurdere om samarbeidsrelasjonene mellom BF og NBF burde styrkes, men kanskje medlemskap i hverandres organisasjoner ikke er det viktigste.

Flere år etter at BF meldte seg inn i NBF som institusjonsmedlem, ble Bibliotekparaplyen opprettet. Det er nettopp en slik samlende enhet der en rekke bibliotekorganisasjoner er med for å bidra til større enhet og styrke i noen utvalgte viktige saker. Kanskje nettopp bibliotekparaplyen kan ses som en mer logisk erstatning for et organisasjoners medlemskap i NBF?

NBF-medlemskapet for inneværende år er allerede betalt. Men det nærmer seg landsmøte i BF. I november velges et nytt forbundsstyre. Det er ikke unaturlig om denne nye ledelsen i BF foretar en bredere vurdering av samspeillet mellom NBF og BF for å styrke dette, samtidig som man ser seriøst på om BF's medlemskap i NBF bør avvikles.

Erling Bergan
Redaktør

Sitatet

Uten bibliotek ville det ikke vært noen barnelitteratur å snakke om, og det gjelder ikke bare i Norge, det gjelder internasjonalt. Det har å gjøre med framveksten av utdanning for alle, men det fins også to nåtidige grunner: Bibliotekene er det eneste stedet barn selv kan velge hva de vil lese. Bøkene har en lang levetid der. I bokhandelen er det som regel de voksne som velger hva som skal leses, og de fleste boktitlene har en levetid på bare noen måneder."

Forfatteren Dag Larsen i kronikken "Bibliotekets hemmelighet" i Klassekampen 26. mai 2011.